

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	20 ก.ค. 2558	43	16361	5

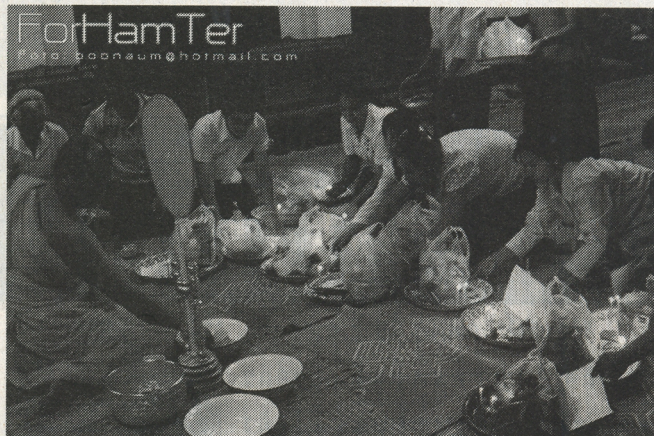
มรดกล้านนา

ทานขันเข้า

คำว่า “ทาน” (ออกเสียงว่า “ตาน”) หมายถึง การทำบุญให้ทานผ่านพิธีกรรม ตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของชาวล้านนา “ขัน” คือ ถาดอันเป็นภาชนะใส่สำหรับอาหาร ส่วน “เข้า” หมายถึง อาหารที่มีข้าวเป็นอาหารหลัก

การทำบุญผ่านพิธีกรรมทางศาสนา คือการถวายสำหรับอาหารแก่พระสงฆ์ หรือมอบสำหรับอาหารแก่ผู้เฒ่าผู้แก่ในโอกาสต่าง ๆ โดยมีเจตนาและความเชื่อตามจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นสามประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ทำเพื่อไว้เป็นทุนแก่ตนเอง เพื่อบูชาคุณ และเพื่ออุทิศแก่ผู้อื่น

ความเชื่อของคนล้านนาอย่างหนึ่งคือชีวิตหลังความตาย เมื่อตายแล้วก็มีชีวิตในอีกโลกหนึ่งเหมือนมีชีวิตในโลกมนุษย์ จึงถวายทานสำหรับอาหารเพื่อรอรับผลบุญในชาติต่อ

ไปหลังสิ้นชีวิตในชาตินี้ ประเภทต่อมาเป็นการทดแทนบุญคุณต่อบุพการีชน และเป็นเหตุผลให้เกิดการอุทิศส่วนกุศลแก่บุคคลอันเป็นที่รักเคารพผ่านการทำบุญในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้การทำบุญมักจะเกิดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ อาทิ วันธรรมสวนะ วันสำคัญทางพุทธศาสนา เทศกาลในรอบปี

วันธรรมสวนะ ได้แก่วันขึ้นหรือแรม 8 ค่ำ 14 ค่ำ หรือ 15 ค่ำ ตามจันทรคติ วันสำคัญทางพุทธศาสนา คือวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันตามเทศกาลหมายถึงวันที่ตรงกับวันเพ็ญเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนแปด เดือนสิบสอง ตลอดถึงวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งวันเหล่านี้มีชื่อเรียกตามภาษาถิ่นว่า

ยี่เป็ง สี่เป็ง แปดเป็ง สิบสองเป็ง และวันพญาวัน

ด้านพิธีกรรม ส่วนแรกคือวัตถุดิบของ ส่วนที่สองคือเครื่องประกอบ ส่วนที่สามคือบุคคลและพิธีกรรม

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	20 ก.ค. 2558	45	16361	5

ในส่วนของวัตถุดิบของ จะเป็นอาหารคาวหวาน ผลไม้ จตุปัจจัยตามควร ตามด้วยเครื่องประกอบ อาทิ ข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน และบุคคลคือพระสงฆ์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับ

รายละเอียดของพิธีกรรมนั้น ผู้ทำบุญจะนำของที่จะทำบุญเข้าพระเคนพระสงฆ์ พร้อมบอกวัตถุประสงค์ว่าทำบุญให้ตนเอง พระสงฆ์รับแล้วจะให้พรอนุโมทนา หรือกรณิชาเพื่ออุทิศส่วนกุศล ก็จะมีปฏิบัติเช่นเดียวกันคือ ยกของทำบุญให้ผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่หรือบุพพการีรับแล้วจะให้พร ส่วนที่ทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลนั้นจะต้องจุดเทียนในสำหรับ 2 เล่ม นับว่าเป็นการติดต่อกับภพข้ามภพ และเมื่อพระสงฆ์รับแล้วจะให้พรพร้อมกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้เสร็จสรรพ โดยผู้ทำบุญไม่ต้องกรวดน้ำเอง

กรณิชาทำบุญอุทิศให้ผู้

วายชนม์ที่ตายผิดปกติ คือตายโหง เชื่อกันว่าวิญญาณของคนตายโหงไม่สามารถเข้าไปรับส่วนกุศลในวัดได้ จึงต้องนิมนต์พระสงฆ์ออกมารับเครื่องไทยทานนอกบริเวณวัด เพื่อให้ดวงวิญญาณได้รับส่วนกุศลอันเกิดจากการทำบุญนั้น

ปัจจุบัน การ"ทานขัน

เข้า" ยังไม่เลือนลางจางหายไป

ไหน พุทธศาสนิกชนคนล้านน่ายังยึดถือปฏิบัติ เพราะถือเป็นการประกอบกุศลกรรม สร้างความสุข และความมั่นใจในชีวิตในชาตินี้และชาติหน้า อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อผูกพัน ความกตัญญูต่อบุพพการีชนทั้งที่มีชีวิตอยู่และบุคคลที่จากไปแล้ว จึงถือได้ว่าประเพณีดังกล่าวมีคุณค่าแก่สังคมล้านนาทุกกาลสมัย.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบจากเว็บ [http://culturelampang-](http://culturelampang-chit130512.blogspot.com/2010/06/blog-post_9683.html)

[chit130512.blogspot.com/2010/06/blog-post_9683.html](http://culturelampang-chit130512.blogspot.com/2010/06/blog-post_9683.html),[http://](http://www.oknation.net/blog/aumboon/page2)

www.oknation.net/blog/aumboon/page2)